Conclusies en aanbevelingen

Doel en vragen in het mantelzorgonderzoek

Het doel van het onderzoek is om meer duidelijkheid te krijgen over de wensen en behoeften aan ondersteuning van de verschillende mantelzorgers in de gemeente Losser.

Centrale vragen in dit onderzoek zijn:

1. In hoeverre zijn inwoners bekend met de ondersteuningsmogelijkheden?
2. Hoe wordt de huidige ondersteuning ervaren en wat zijn wensen ten aanzien hiervan?
3. Waar lopen mantelzorgers tegenaan en wat zijn wensen en behoeften qua ondersteuning?

Met de resultaten wil de gemeente Losser de hulp aan mantelzorgers in hun gemeente verder verbeteren.

Respondenten

In totaal hebben 188 respondenten deelgenomen aan het vragenlijstonderzoek. Kijkende naar de resultaten van het vragenlijstonderzoek kunnen zes verschillende groepen mantelzorgers worden onderscheiden. De verschillende groepen zijn goed vertegenwoordigd in het onderzoek (met uitzondering van de groep jonge mantelzorgers) en daarmee geven de uitkomsten een betrouwbaar beeld van de ervaringen van mantelzorgers.

Tevens is de verdeling van respondenten bij de focusgroepen representatief. Er is gesproken met negen mantelzorgers, uit elke leeftijdsgroep. Er is een bij deze groep een goede verdeling van voor wie men zorgt. In de focusgroepen is gesproken met zowel werkenden als niet-werkenden mantelzorgers.

1.In hoeverre zijn inwoners bekend met de ondersteuningsmogelijkheden?

Het blijkt dat 64% van de respondenten op de hoogte is, of wel eens heeft gehoord van het (mantelzorg)ondersteuningsaanbod in de gemeente Losser. Een derde van de respondenten is niet op de hoogte. De mantelzorgers die op de hoogte zijn van het aanbod zijn veelal door Stichting Fundament, de gemeente, (online) media of door een bekende gewezen op het ondersteuningsaanbod. De helft van de respondenten weet niet waar hij/ zij zich kan aanmelden voor mantelzorgondersteuning of is op de hoogte van het bestaan van een mantelzorgconsulent in de gemeente.

Uit de gesprekken met mantelzorgers komt naar voren dat mantelzorgers het lastig vinden om informatie te vinden die ze nodig hebben. Ze geven aan dat de informatie die te vinden is op de website van de gemeente te summier is en niet voldoet aan de wensen. Via het eigen sociale netwerk vonden zij uiteindelijke de gewenste informatie.

Mantelzorgers geven aan dat zij behoefte hebben aan een centrale plek, zowel digitaal als fysiek, waar zij informatie kunnen vinden over o.a. wet- en regelgeving, aanvragen van voorzieningen, de (mantelzorg)ondersteuningsmogelijkheden en zorgaanbieders.

In het gesprek met de zorgprofessionals kwam het vermoeden naar voren dat medewerkers van zorgorganisaties misschien niet voldoende op de hoogte zijn van de ondersteuningsmogelijkheden van mantelzorgers.

Aanbevelingen

Het oprichten van een digitaal informatieplatform (website) waar informatie te vinden is over o.a. de wet- en regelgeving, aanvragen van voorzieningen, ondersteuningsmogelijkheden, respijtzorg, doorverwijzingen ziektebeelden, informatie gecontracteerde zorgaanbieders, een plek waar mensen een klacht kunnen indienen over gecontracteerde zorgaanbieders en met mogelijkheden voor uitwisseling tussen mantelzorgers zoals in een online community. Op deze manier krijgen mantelzorgers ondersteuning bij het vinden van de (juiste) weg in de mogelijkheden rondom zorg en ondersteuning voor hun naaste en de mogelijkheden voor henzelf. Daarnaast is het van belang om deze informatie ook op bestaande fysieke plekken beschikbaar te stellen.

Er zou meer gebruik gemaakt kunnen worden van het aanbod van Stichting Fundament als consulenten van de gemeente mantelzorgers en hun naaste direct verwijzen naar bijvoorbeeld de mantelzorgconsulent of consulent jonge mantelzorgers van JMZ GO!. Daarmee zorgen zij niet alleen voor doorverwijzingen naar het voorliggende veld, maar zorgen zij tevens voor de bekendheid van de mantelzorgconsulenten.

Continueer de werkgroep WIJZ, zodat wisselwerking tussen Stichting Fundament, als voorliggende voorziening, en de gemeente Losser blijft. Op deze manier kan Stichting Fundament doorverwijzen richting de gemeente voor geïndiceerde hulp wanneer hun ondersteuning niet meer toereikend is.

Het informeren van alle zorgprofessionals in de gemeente Losser over de (mantelzorg) ondersteuningsmogelijkheden. Zij hebben nauw contact met zowel de mantelzorger als de naaste en kunnen een belangrijke signaleringsfunctie hebben bij de ondersteuningsbehoefte.

2. Hoe wordt de huidige ondersteuning ervaren en wat zijn wensen ten aanzien hiervan?

In de vragenlijst is gevraagd van welke ondersteuningsmogelijkheden mantelzorgers en hun naaste gebruik maken, of graag gebruik van zouden willen maken.

Ondersteuning aan mantelzorgers

Mantelzorgers maken voornamelijk gebruik van coaching/persoonlijke begeleiding, themabijeenkomsten, het Kulturhus, het Repaircafé en steun uit het eigen sociale netwerk. Zij zouden graag gebruik maken van respijtzorg, coaching/persoonlijke begeleiding of bijgestaan worden door een mantelzorgconsulent. Hierbij valt op dat men nu weinig gebruik maakt van ondersteuning van de mantelzorgzorgconsulent en respijtzorg, terwijl zij hier wel behoefte aan hebben. De verschillende vormen van respijtzorg (vervangende zorg) ontzorgen de mantelzorger.

Ondersteuning aan naasten

Naasten die gebruik maken van ondersteuning, maken voornamelijk gebruik van respijtzorg. Zij willen graag meer gebruik maken respijtzorgmogelijkheden en ontspanningsactiviteiten. De mantelzorgers uit de focusgroepen geven aan dat hun naaste professionele ondersteuning ontvangt. Een deel maakt gebruik van respijtzorg. Daarbij valt op dat een andere mantelzorger aangeeft schroom ervaart om gebruik te maken van respijtzorg. Wanneer specifiek gevraagd wordt naar respijtzorg in de vragenlijst, blijkt dat 9% van de mantelzorgers hier gebruikt van maakt en 11% hier graag gebruik van zou willen maken.

Stichting Fundament en de zorgaanbieders herkennen de behoefte aan respijtzorg. Echter, geven zij beiden aan dat de mogelijkheden beperkt zijn in de omgeving van Losser. Ook is het idee dat de term respijt nog niet voldoende bekend is bij alle partijen.

Aanbevelingen

De bekendheid van de mantelzorgconsulent zou verbeterd kunnen worden. Het blijkt dat mantelzorgers en zorgprofessionals onvoldoende weten wat een mantelzorgconsulent voor hen kan betekenen. Aanbevolen wordt om meer promotie en bekendheid te geven over de inhoud van de functie en de meerwaarde van deze persoon voor mantelzorgers. Door inzet van de mantelzorgconsulent krijgen mantelzorgers tijdig de juiste ondersteuning en wordt hiermee verergering van problemen voorkomen.

Er is te weinig zicht op de mogelijkheden van respijtzorg in Losser en omgeving. De indruk ontstaat dat er te weinig respijtmogelijkheden zijn in de nabije omgeving. Inventariseer respijtzorg-mogelijkheden en communiceer deze naar mantelzorgers en zorgprofessionals, zodat zij op de hoogte zijn van het huidige aanbod. Indien blijkt dat er te weinig plekken zijn, is het advies om in gesprek te gaan met zorgaanbieders en gezamenlijk te kijken naar mogelijkheden.

3. Waar lopen mantelzorgers tegenaan en wat zijn wensen en behoeften qua ondersteuning?

Gevraagd is aan mantelzorgers in hoeverre bestaande ondersteuning aansluit op wensen. De helft van de respondenten geeft dat deze niet aansluiten op hun behoeften. 30% geeft aan dat het een beetje aansluit.

Het blijkt dat mantelzorgers graag ondersteuning wensen op de vlakken waar zij spanning ervaren, namelijk op het emotionele gebied (het ervaren van meer negatieve gevoelens) en (lichamelijke) gezondheid. Ook hebben zij behoefte aan ondersteuning op sociaal gebied (relaties met anderen) en bij het vinden van balans in zorgtaken en privé. Daarnaast is er een grote groep mantelzorgers die op dit moment (nog) geen behoefte heeft aan ondersteuning.

Wanneer de wensen en behoeften per mantelzorggroep worden uitgesplist, zijn verschillen zichtbaar:

- Jonge mantelzorgers en de mantelzorgers van een partner wensen ondersteuning op het gebied van tijdsindeling;
- Mantelzorgers van een kind geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning op het gebied van persoonlijke groei, zelfontwikkeling en/of scholing (ontwikkeling);

- Mantelzorgers van een kind en partner hebben vooral behoefte aan ondersteuning in het omgaan met gevoelens die naar voren komen in de zorg voor een ander (emotioneel).

Uit de focusgroepen bleek dat mantelzorgers graag ondersteuning willen hebben bij het uitvoeren van praktische regelzaken, het omgaan met het emotionele proces en maatwerk ondersteuning vanuit de gemeente. Zowel Stichting Fundament als de zorgaanbieders herkennen de wens voor ondersteuning bij praktische regelzaken, zodat de mantelzorger zich meer kan richten op de zorg aan de naaste. Ondersteuning op emotioneel gebied en praktische zaken (balans), komt ook naar voren uit het vragenlijstonderzoek.

Daarnaast blijkt dat er behoefte is aan lotgenotencontact, maar dat deze behoeften afhankelijk zijn van de persoonlijke situatie. Mantelzorgers geven aan dat zij graag de mogelijkheid hebben om (online of fysiek) ervaringen en informatie met elkaar te delen.

Tijdens de focusgroepen met mantelzorgers werd specifiek de groep jonge mantelzorgers onder de aandacht gebracht. Mantelzorgers wijzen erop dat het belangrijk is om deze groep goed in beeld te hebben, zodat tijdig de juiste (preventieve) ondersteuning ingezet kan worden.

Over het ondersteuningsaanbod van Stichting Fundament geven mantelzorgers aan dat ze het idee hebben dat het aanbod vooral gericht is op oudere mantelzorgers en jonge mantelzorgers. Mantelzorgers die werken en/of zorgen voor een kind of partner hebben de indruk dat er voor hun geen passend aanbod is, terwijl zij hier wel behoefte aan hebben. De meeste activiteiten vinden overdag plaats en zijn gericht op de oudere doelgroep. Er is meer behoefte aan andere activiteiten dan enkel ontspanning, namelijk activiteiten gericht op kennisverwerving, persoonlijke ontwikkeling, het vinden van balans en tijdsindeling.

Zorgaanbieders geven aan dat er behoefte is aan vrijwilligers die mantelzorgers ondersteunen. Stichting Fundament geeft zelf aan dat de vraag naar vrijwilligers hoger ligt dan het huidige aanbod. Zij zijn inmiddels gestart met de werving van nieuwe vrijwilligers.

Aanbevelingen

Zorg voor een passend aanbod voor mantelzorgers tussen de 24 en 67 jaar. Houdt hierbij rekening met hun dagelijkse bezigheden (tijden, soort aanbod etc.) en de verschillende behoeften die zij hebben in de ondersteuning (tijdsindeling, ontwikkeling, emotioneel).

Wees alert op jonge mantelzorgers en zorg dat deze in beeld zijn, zodat tijdig (mogelijke) problematiek gesignaleerd wordt en de juiste ondersteuning ingezet worden, zoals gedaan wordt bij JMZ GO!. Deze ondersteuning kan ook preventieve ondersteuning zijn om toekomstige verergering van problematiek te voorkomen.

Organiseer ondersteuning voor de praktische regelzaken, door bijvoorbeeld de inzet van de mantelzorgconsulent eventueel aangevuld met de expertise van een mantelzorgmakelaar. Met name in de beginfase wanneer er veel regelzaken zijn voor de mantelzorger.

Zorg voor ondersteuning bij het emotionele proces van de mantelzorger. Dit kan zowel individuele als groepsondersteuning zijn. Te denken valt aan inzet van een mantelzorgconsulent of mantelzorgcoach, het bieden van lotgenotencontact en cursussen in het omgaan met de situatie en alle bijbehorende emoties. En het informeren en/of scholen van het algemeen maatschappelijk werk en de POH'ers GGZ in de specifieke ondersteuning aan mantelzorgers.

Het is aan te raden om te zorgen voor een groter aanbod van vrijwilligers voor de ondersteuning van mantelzorgers. Een groter aanbod van zorgvrijwilligers die zorgtaken overnemen kan de druk op de mantelzorger en de professionele zorg verminderen.